List 32. **NOVICE** Tečaj LIX.

gospodarske, obrtniške in národne.

Izhajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemane za celo leto 6 kron, za pol leta 3 krone in za četrt leta 1 krono 50 vin., — po pošti prejemane pa za celo leto 7 kron, za pol leta 3 krone 50 vin., za četrt leta 1 krona 80 vin. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 80 vin. Naročnino prejema upravništvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (inserate) vzprejemlje upravništvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 16 vin., za dvakrat 24 vin., za trikrat 30 vin. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic“.

V Ljubljani 9. avgusta 1901.

Politični oddelek.

Program ljubljanskega župana.

Minolo soboto, dne 3. avgusta, je bil gospod Ivan Hribar, kateremu je občinski zastop letos že v tretje poveril najodličnejše pa tudi najtežavnejše dostojanstvo, kar jih zamore meščanstvo podati, slovesno instaliran kot župan glavnega mesta Ljubljane.

Pri ti priliki je župan v obširnem govoru razvil svoj politični in komunalni program, po katerem hoče ravnati v novi triletni dobi svojega županovanja. Ker je Ljubljana ne le stolno mesto dežele Kranjske, ampak tudi središče vsega slovenskega naroda ter je razvoj Ljubljane za vse slovenstvo najvažnejšega pomena, se nam zdi primerno, da priobčimo vse programatično važnejše točke iz županovega govora.

Zahvalivši se za potrditev županom in za pripoznanje, kateri je vladni zastopnik izrekel županu na njegovi delavnosti in na doseženih uspehih je župan dejal:

Opravila velikih občin množe se takorekoč od dne do dne; zlasti pa naraščajo opravila prenešenega delokroga ne po dneh, temveč po urah. Ž njimi raste pač važnost velikih občin; raste pa v progresivni meri tudi njihova odgovornost. Zato je neprecenljive vrednosti, da vlada med prvo in drugo inštanco ono dobrohotno soglasje, ki daje poroštvo za točno in neoporečno funkcijonovanje javne uprave. Ne manje pa zaslužujejo in so velike občine tudi potrebne podpore in pomoči pri velikih nalogah, ki jih imajo dandanes reševati v lastnem delokrogu. Zdravstvo, omika, javna varnost in skrb za uboge zahtevajo žrtev, o kakoršnih pred nekaj desetletji mestne uprave niti pojma niso imele, in katere se tem težje občutijo, ker se stroški za oskrbljevanje opravil prenešenega delokroga tako rapidno množe. Vsestransko se naglaša potreba primerne izravnave teh občutnih bremen s porazdelitvijo med državo in samoupravna telesa in bode do take izravnave prej ali slej gotovo prišlo. A tudi že sedaj zamore državna uprava velike občine v marsikaterem oziru glede tu omenjenih nalog lastnega delokroga prav izdatno podpirati.

Zlasti je gospod deželni predsednik pokazal svojo naklonjenost tedaj, ko je šlo za olajšave glede potresnih posojil, in se je le njemu zahvaliti, da je osrednja vlada glede teh posojil dovolila dokaj izdatne popuste in olajšave. Bodi mu torej o tej priliki izrečena zaradi tega iskrena zahvala z nado, da bode mestni občini tudi v bodoče jednako naklonjen.

Bilo bi neskromno od mene, ko bi se le misliti drznil, da ste s svojo soglasno volitvijo hoteli izreči, da me smatrate najsposobnejšega voditi, še tudi nadalje mestno upravo, saj dobro vem in veste to tudi Vi, da imate med sabo može, katerih zmožnosti daleč nadkriljujejo moje zmožnosti. Ne bodem se torej motil, ako Vašo odločbo smatram za odobravanje načel, katera dosledno zastopam, odkar delujem v javnosti. In ta načela — to slovesno izjavljam — bodem zastopal tudi na dalje. Zvest sin svojega naroda, bodem deloval vedno in povsodi za njega blagor, za povzdigo njegove veljave in za pravice, ki po naravnem pravu in naši ustavi gredo milemu mojemu maternemu jeziku; preživivši nekaj let med vzornim češkim narodom in proučivši, kaj ga je pripeljalo na njegovo sedanjo visoko stopinjo, prepotovavši dalje veliko sveta in prepričavši se, da se je le ondi položil temelj splošnemu blagostanju, kjer se je upošteval napredek, deloval bodem vsestransko v naprednem smislu; opazujoč, kaka čuda ustvarja dan na dan pred našimi očmi človeški duh, odkar je rešen težki spon, v katere ga je oklepalo srednjeveške mračnjaštvo, služeče gotovim stanovom za utrdbo in vzdrževanje neomejenega gospodstva, priznaval bodem vedno svobodni misli, dvigajoči se na zefirnih krilih k nebu pod oblake, snujoči in preslavljajoči neprestano, ustvarjači iz sužnjev verskega fanatizma poln opravne občane in zavedne vernike, prvo mesto v sodobnem življenju.

Da se bodem dolžnostim, katere nalaga častna služba župana ljubljanskega, zvesto posvečeval, ni mi treba naglašati. Dela in truda se ne plašim. Navajen sem ga; saj je — ne da bi se bal očitanja neskromnosti, morem to reči — moje življenje od rane mladosti pa do današnjega dne bilo delaven dan. Dela pa čaka še veliko. Res, da sem z Vašo pripomočjo in Vašim požrtvovalnim sodelovanjem izvel že mnogo onega programa, kateri izvesti sem obečal, ko sem prvič polagal slovesno prisego v roke vladnega zastopnika; a vsega vender v kratki dobi petih let ni bilo mogoče storiti. Zato pa upam, da se mi posreči — ako mi ohranite svojo požrtvovalno naklonjenost še nadalje, in ako se ne daste od naprednega in za naše mesto jedino koristnega delovanja odvrniti po onih, ki v nedelavnosti in stagnaciji vidijo srečo in spas — v bodoče ustvariti in doseči še mnogo koristnega za Ljubljano.

Ker smatram omiko in prosveto za najvažnejšo točko svojega bodočega delovanja, opozarjam pred vsem, da bode moja skrb posvečena popolnitvi obrtnega pouka, in da bodem zato pri c. kr. učni upravi z vso gorečnostjo deloval na to, da se čim preje odpre v Ljubljani državna obrtna šola. Vsled razpisanega natečaja, čegar rok je ravno pred kratkim potekel, dobila je mestna občina troje načrtov za poslopje, v katerem ima nastanjena biti ta šola. Ko so jurorji o teh načrtih izjavijo, poročal bodem o stvari občinskemu svetu, in računajoč na dobrohotno podporo cesarske vlade — gojim opravičeno upanje, da bode mogoče stvar do bodoče stavbne sezône definitivno dognati.

Ne manje važna se mi zdi popolnitev zavoda, kateremu je bila prva moja skrb posvečena, ko ste l. 1896. poklicali na čelo mestni upravi. Cesarja Franca Jožefa I. mestno višjo dekliško šolo, ki pod spretnim vodstvom prav sijajno uspeva in doseza najpopolnejše učne uspehe, tako da se danes v strokovnjaških krogih smatra za jeden najboljših učnih zavodov te vrste, treba bode po mojem mnenju v smislu ministrskega regulativa za višje dekliške šole preustrojiti v šestrazreden licej. Res, da taka preustrojitev provzroči mestni občini nekaj novih stroškov; toda v sedanji dobi, ko je tudi ženstvo stopilo v življenja tekmovalni boj in glede na to, da je omikana in prosvetljena žena in mati pravi blagoslov za rodbino, za žensko šolsko izomiko nikdar zadosti ne storimo. Sicer pa je pričakovati, da bode učna uprava, ki po drugod ženske liceje prav izdatno podpira, tudi našemu naklonila mnogo višji letni prispevek, kakor ga uživa višja dekliška šola sedaj.

Izmed ostalih naprav, ki čakajo rešitve, omenjam pred vsem tržnice, katera se mi zdi za Ljubljano neobhodno potrebna v zdravstvenem oziru in zato, da pomaga v ugodnem smislu regulovati cene živilom. Dokler Ljubljana take tržnice nima, ne bode mogoče uravnati tržnih razmer kupujočemu občinstvu na korist in v zadovoljstvo. Temu vprašanju posvečeval bodem torej svojo posebno pažnjo, zlasti, ker sem prepričan, da se bode mestu v tržnico investovani kapital prav izborno obrestoval.

Vprašanje preuredbe južnega kolodvora, za katero se je živo zanimalo vse mestno prebivalstvo, bliža se končni rešitvi. Pred par meseci vršila se je na lici mesta postajna komisija, ki je predloženi splošni načrt z malimi izpremembami spoznala za svrhi primeren, in Njegova Prevzvišenost gospod železniški minister povedal mi je, ko sem imel te dni srečo govoriti ž njim na Bledu, da je južna železnica že dobila nalog, neutegoma izgotoviti podrobne načrte. — Sedaj, ko je to vprašanje končno bilo dognano, mogoče mi bode s tem večjo gorečnostjo in opravičenostjo potezati se za ustanovitev mehaničnih delavnic državnih železnic, in upanje imam, da se mi s pomočjo častitih gospodov državnih poslancev posreči, tudi to zadevo privesti do končne ugodne rešitve.

Stvar, ki zanima zlasti prebivalce jugo-iztočnega dela mesta, je razširjava Rožnih ulic in s tem v zvezi stoječa gradnja novega župnišča pri sv. Jakobu. V tem oziru vršila se bode v kratkem konkurenčna obravnava, in ker je slavna kranjska hranilnica s priznanja vredno požrtvovalnostjo priskočila mestni občini na pomoč, bode se željam prebivalcev omenjenega mestnega dela bržkone že v kratkem ustreči zamoglo.

Ko se dogradi poslopje za nameravano državno obrtno šolo, nastane tudi potreba zveze med desnim in levim bregom Ljubljanice v smeri Opekarske ceste. Ker sem o potrebi in koristi te zveze že davno prepričan, naravno je, da tudi tega vprašanja ne bodem puščal iz nemar.

Za aprovizacijo mesta in za nadalnji razvoj naših že sedaj dokaj živahnih živinskih sejmov neobhodno potrebno je živinsko prekladališče v zvezi s kontumačnimi hlevi in desinfekcijsko napravo pri mestni klavnici. V tem oziru sem se že mnogo trudil in se bodem tudi v bodoče, dokler se te naprave ne oživotvorijo.

Ljubljana se lepša in pomlaja na vseh koncih in krajih. Domačini morebiti tega ne opažamo tako, ko tujci, ki so polni hvale o tem. Tudi na to stran bode moja pažnja obrnjena še na dalje, pri čemer seveda računim na krepko podporo olepševalnega odseka.

Nazaj se ne bodem oziral. V trenotku, ko stojimo pred otvoritvijo električne cestne železnice, ki bode vsaj nekoliko preobrazila naše prometne razmere; cesar Franc Jožefovega mostu, ki bode v pravi okrasek mesta; jubilejske ubožnice, sezidane po vzornem elberfeldskem sistemu in povsem moderno urejenega poslopja za mestno dekliško osemrazrednico, bilo bi odveč rekapitulovati, kakoršno je bilo delovanje občinskega sveta v minoli dveletni dobi. Te naprave, v zvezi z novo odprtimi ulicami, novozgrajeni kanali, novopoloženimi tlakovi in novoopravljenimi krasnimi nasadi govoré dosti zgovorno o njem. Ni se ga treba sramovati ne Vam in ne meni.

Ljubljana je v domači zgodovini že od nekdaj igrala dokaj važno ulogo. Znamenita rimska naselbina, postala je v srednjem veku jedno za tedanje razmere najbolje

urejenih mest. Imela je slavnih dni za časa turških invazij in francoske okupacije. Veda in znanost cveli ste v njenem ozidji, in državi je dajala junakov, ki so se proslavljali na bojnih poljih. Narod, kateremu je bila vedno mila in draga, krstil jo je belo Ljubljano v temni slutnji menda, da mu iz nje pride probuja k novemu, svobodnejšemu in zato srečnejšemu življenju. Ta slutnja ga ni varala. Čez ledeno skorjo krutega absolutizma potegnile so tople sape svobodnostnih idej, in Ljubljana je bila med prvimi mesti, ki se je za te ideje ogrevati začela. Te ideje — propagovane po najboljših možeh — pa so vele ravno do probuje slovenskega naroda in do sedanjega njegovega priznanja vrednega napredka. Kaj čuda torej, da so v Ljubljano kot k svojemu prosvetnemu žarišču zaupljivo jeli oči obračati vsi, katere v veliko rodbino spaja ista sladka materna govorica. Bela Ljubljana, ki zamore že ponosna biti na to, da je stolno mesto prirodnih krasot in čudež bogate kranjske dežele, more se tem bolje ponašati z zavestjo, da je priznano duševno središče vsega slovenskega naroda.

To dejstvo imel sem pred očmi doslej tudi kot župan bele Ljubljane in bodem ga imel v bodoče, slovesno Vam obečajoč, da hočem storiti vse, da Ljubljana kot središče Slovencev zadobi čim večjo in večjo veljavo, ki končno mora privesti do tega, da se bode rojakom našim tudi najvišja izobrazba delila iz nje. Pri tem pa nikakor nisem in ne bodem pozabil, da mi ravno želja po priboritvi večje veljave našemu lepemu mestu nalaga popolno nepristranost in pravičnost do soobčanov druge narodnosti ter bodem zato vse svoje delovanje uredil v smislu ravnopravnosti. Ne morem pa o tej slovesni priliki zatajiti želje, naj bi tudi naši soobčani druge narodnosti nikdar ne pozabili, kaka sama ob sebi umljiva veljava gre v Ljubljani slovenskemu življu.

Svoj govor je župan zaključil s povdarjanjem, da bo skrbel za dobro razmerje mej vojaštvom in prebivalstvom in s Slava-klici na cesarja.

Mi s svojega stališča le želimo, da bi bilo županu mogoče, izvršiti njegov program, ker bi to bilo v korist mestu in vsemu slovenskemu narodu.

Politični pregled.

Notranji položaj. — Zanimanje vsega javnega mnenja je še vedno osredotočeno na novi nemški carinski tarif. Časopisje se bavi še vedno s to zadevo, a prav pristransko. Kar očitna je tendenca, delati pri tej priliki na obnovitev nagodbe z Ogrsko in vidi se, da gre gotovim krogom pred vsem za to nagodbo, da branijo v prvi vrsti kmetijske interese ogrske državne polovice. Madjari sami zdaj kar gorè za nagodbo, ker vedo, da jih nemški carinski tarif ugonobi, če Cislitvansko ne vprežejo za njihove interese. Upamo, da bo cislitvanski parlament pozoren in se ne bo dal vjeti v ogrske zanjke.

Deželni zbori so se vsi razšli, in nastala je politična tišina kakor vsako poletje. Zadnji deželni zbor, ki se je razšel, je bil istrski. Ta je imel še te dni seje. Kadar je hrvatski poslanec govoril v hrvatskem jeziku, je vselej galerija tako razgrajala, da se je morala izprazniti. Druga nesreča se ni zgodila.

Deželnozborske volitve. — Letos v septembru in v oktokru se bodo v raznih kronovinah vršile volitve v dež. zbore. Volilno gibanje je že povsod v teku Največ zanimanja vzbujajo volitve na Češkem. Tam so se agrarci dvignili zoper Mladočehe in splošno se sodi, da pridobe 20 do 25 mandatov. Tudi mej Nemci na Češkem bo velik boj in sicer mej pristaši Pradejevemi in Wolfovimi. Na Gališkem se vladajoča poljska stranka mnogo trudi, da zaduši raznovrstne stranke, ki se dvigajo proti nji. To pojde sicer težko, ali s pomočjo vladnega aparata se to že doseže.

Ogrska. — Te dni je razmeroma še mlad umrl bivši minister in predsednik poslanske zbornice Dezider Szilaggy. Umrli je bil jeden najznamenitejših madjarskih liberalnih politikov. Glavno njegovo delo je uvedenje civilnega zakona.

Srbija. — Minolo nedeljo so se prvič po novem volilnem redu, ki ga je upeljal kralj zajedno z oktroirano ustavo, vršile volitve v narodno skupščino. Zmagala je vladna stranka. Značilno je, da se je pri teh volitvah radikalna stranka razcepila, in da je jeden del radikalcev prestopil v opozicijo.

Nemčija. — V ponedeljek zvečer je v starosti 61 let umrla mati nemškega cesarja Viljema in vdova umrlega cesarja Friderika III. Pokojnica je bila hči angleške kraljice Viktorije. V Nemčiji je bila vedno velika nasprotnica Bismarcka.

Vojna v južni Afriki. — Boj se nadaljuje. Prezident Krüger upa še vedno na zmago Burov in je vsled tega odklonil ponudbo holandske kraljice, da bo ona posredovala pri Angležih, da sklenejo mir. Neizprosen je pa tudi Chamberlain. Ta je v angleškem parlamentu proglasil vse vojskujoče Bure za razbojnike in zagrozil, da jih uniči. Vojna zadobi s tem še krutejši značaj. Angleži so oborožili Kafre in druge zamorce, ter jih poslali v boj in jim zajedno dovolili, da smejo ropati in moriti mej Buri kolikor hočejo. Buri vstrele vsacega zamorca, ki je v službi Angležev, zajedno pa so naznanili v London, da postrele vse ujetnike, in da se bodo posluževali najhujših represalij, ako Angleži ne razoborože zamorcev. Vse kaže, da nastane v južni Afriki strašno klanje.

Zavarovanje delavcev za starost in invaliditeto.

(Iz peresa slov. socijalnega demokrata).

Socijalno demokratična stranka se že dolgo zavzema za obligatorično zavarovanje delavcev za starost in invaliditeto. To izvršiti je dolžnost tudi kapitalistično urejene države, to je socijalna naloga, katera se more in mora izvršiti tudi v okviru sedaj veljavnega družabnega reda. Zavarovanje delavcev za razne slučaje je sicer na sebi važna socijalna reforma ali ta reforma ni druzega nič, kakor preskrbljenje siromakov v moderni obliki, nikakor pa se ž njim ne uveljavi del socijalnodemokratičnih načel.

S tem pa nikakor nočemo reči, da zavarovanje delavcev za starost in pa invaliditeto ni za delavski stan največje važnosti, s tem hočemo le pribiti, da kapitalistična država z uvedenjem tega zavarovanja ne bi storila ničesar, kar bi bilo v nasprotju s sedanjim njenim bistvom in namenom. Prav kapitalična država ima pred

vsem dolžnost, da zagotovi eksistenčni minimum vsem tistim, ki niso zmožni, zaslužiti si vsakdanji kruh.

Kaj pa je doslej storila država in kaj so doslej storili podjetniki za preskrbljenje delavcev za starost in onemoglost?

Ako odštejemo rudarje, ki imajo svoje obligatorno če tudi prav problematorično zavarovanje za starost in onemoglost, potem se mora celi državi na sramoto priznati, da je vsa armada proletarcev, ki živi od dela svojih rok, in da je velika večina malih meščanov odkazana na razupito občinsko „preskrbljevanje“ ubogih, katero prežalostno „preskrbljevanje“ je pravna posledica našega starega domovinskega zakona.

Novi domobranski zakon je v tem oziru ugodno vplival na te razmere. Vsled novega domovinskega zakona zadobi namreč na milijone delavcev domovinsko pravico v tistih občinah, koder stanujejo, in s tem tudi pravico do „preskrbljenja“ v slučaju ububožanja.

Občinske odbore je novi domovinski zakon hudo prestrašil, zakaj spoznali so, da jim prete velikanski stroški. Ta strah pred stroški je provzročil, da so se tudi buržvazijski krogi začeli ogrevati za obligatorno zavarovanje delavcev za slučaj starosti in onemoglosti, saj bi se na ta način občine ubranile velikih bremen.

Že zavarovanje delavcev za slučaj bolezni in nezgod je občine znamenito razbremenilo. Koncem 1897. leta je imelo 26.252 oseb stalno rento v skupnem znesku 2,156.702 gld., vrh tega so zavarovalnice zoper nezgode v letu 1897. izplačale na podporah poškodovanim zavarovancem poldrugi milijon goldinarjev. Bolniške blagajne so v dobi od l. 1890. do l. 1897. izplačale 4,370.000 slučajev bolezni in 148.000 slučajev smrti skupaj 103,130.000 gld.

Ako bi vsi ti tisoči in tisoči delavci ne bili zavarovani, bi morale občine vsaj večinoma vsa bremena zanje nositi. Milijone goldinarjev bi bile občine morale plačati, vsled zavarovanja pa niso imele nikakih izdatkov.

(Dalje sledi.)

Organizacija obrtnikov na Tirolskem

je jako trdna in ima zaznamovati znatnih pridobitev. Organizovani so tirolski obrtniki v zavezi, h kateri pripada 61 obrtniških zadrug s 3000 člani. Res, veliko uspehov si je pridobila zadruga. Naštejemo v spodbudo naših obrtnikov glavne uspehe zaveze.

1. Posrečilo se je zavezi pridobiti prepoved krošnjarstva v Inomostu.

2. Posredovanjem zaveze je deželni zbor tirolski naročil občinam, prepovedati ali vsaj v svojem okrožji omejiti krošnjarstvo.

3. Zavezi se je posrečilo, dobiti podporo iz deželnega zaklada za ustanovo mojsterskih bolniških blagajn, surovinskih skladišč in zadružnih prodajaln. Zaveza je preskrbela obrtnikom dva poučna tečaja. Sedaj deluje zlasti na ustanovitvi in združenju mojsterskih bolniških blagajn.

4. Proti profesionalnim dolžnikom in slabim plačnikom ima zaveza pravno varstvo v Inomostu in v Bolcanu, kamor se obrtniki proti takim „prijateljem“ obračajo. Jako važno je tudi posredovanje dela. Posredovala je zaveza obrtnikov 19046 osebam. 12.662 oseb je iskalo dela in v 5 309 slučajih se je delo preskrbelo. Letni prispevek za vse te ugodnosti znaša za vsacega mojstra le 30 vin. na leto! Da, da: v slogi je moč. Častitati je tirolskim obrtnikom na njih uspehih.

Ravnanje z gnojem v hlevu.

Že v hlevu je skrbeti, da se iz gnoja ne pogubi nič gnojilnih tvarin. S primerno narejenimi stajami in z dobrim nastiljanjem moramo skrbeti, da se ne izgubi scalnica. Staje morajo biti v ta namen popolnoma nepredirne, da se scalnica ne more zacejati v tla. Nepredirna tla lahko napraviš iz gline, če jo na debelo zbiješ z batom v tla. Kjer ni glinaste zemlje, jo je treba napeljati v hlev. Premožnejši gospodarji napravijo tlakane staje in zamažejo tlak z cementom. Staje je tako napraviti, da so nekoliko nazaj nagnjene, in sicer zaradi tega, da se scalnica, kolikor je ni popila stelja, lahko odceja v gnojnični jarek ali žleb, katerega moramo napraviti koncem staj, in po katerem se ima vsa preobilna scalnica odtekati v gnojnično jamo.

Površje staj mora biti sicer ravno. Ker se pri glini rade delajo kotanje pod nogami živine, jih je redno treba popravljati in poravnati, ker sicer v takih žlebinah zastaja gnojnica.

Ker se začne gnoj razkrajati že v hlevu, moramo skrbeti, da se ne pogubi nič amonijaka, ki posebno rad in hitro uhaja iz gnoja; to čutimo najbolj v konjskih hlevih. Skrbni gospodarji so tako varčni v tem pogledu, da trosijo v hlevu raznovrstne tvarine po gnoju, s katerimi je mogoče ohraniti velevažni amonijak. Posebno tam, kjer puščajo gnoj dalj časa, po cele tedne pod živino, gledajo skrbni gospodarji na to, da gnoj ne trpi nobene škode. V ta namen ga potresajo z gipsovim superfosfatom, potem z gipsom, s kajnitom ali pa s šoto. Najboljše sredstvo za ohranitev amonijaka v gnoju je gipsov superfosfat, ki obstoji iz 50 % gipsa in iz 6 do 10 % fosforove kisline; ta superfosfat ima še to posebno lastnost, da pridrži v gnoju tudi samočisti dušik, katerega ni mogoče z nobeno drugo stvarjo pridržati. Toda žal, da ta tvarina ni za nas, ker je predraga, če bi jo hoteli z Nemškega naročati. Pri nas se moramo zadovoljiti z navadnim gipsom, če tudi je manj vreden kakor superfosfat. Gipsa porabimo na dan in za goved po pol do 1 kile. Tudi gnojilo kajnit, katerega prodaja naša družba že nekaj let, je dober za to. Treba ga je le pol kile na dan. Za nas je važna v tem pogledu tudi šota, raztrgana s posebnimi stroji v takozvani šotni drob. Posebno je

ta tvarina za potresanje gnoja v tistih krajih (na pr. v ljubljanski okolici), kjer jo je lahko dobiti.

Če ne skrbimo za to, da bi se dušik ohranil v gnoju, izgubimo lahko te dragocene snovi od ene same dorastle govedi na leto za 10 gld.

Hlevski gnoj bi se še najbolj ohranil, če bi ga pustili toliko časa pod živino v hlevu, dokler ga ne rabimo. Pri tem načinu bi stelja popolnoma popila scalnico. Živina bi gnoj dobro shodila in stlačila; vsled tega bi se gnoj počasneje razkrajal. Ker je toplina v hlevu enakomerna, in ker bi bil gnoj zavarovan pred vetrovi in dežjem, vršil bi se razkroj gnoja enakomerno in pravilno.

Za tako spravljanje gnoja pa potrebujemo visokega hleva, dobrih prezračil, premičnih jaslij itd. Vsega tega pa pri nas nimamo. Naši hlevi so dosti prenizki, pretesni in že pri sedanjem ravnanju prezaduhli in presoparni.

Pri takih okoliščinah gnoja ne smemo dolgo časa puščati v hlevu, ker si s tem pri živini več škodujemo, kakor pridobimo pri gnoju. Iz gnijočega gnoja nastala ogljikova kislina in amonijak škodujeta zdravju živalij; posebno neugodno vplivata na pljuča in oči. V konjskih hlevih sploh ni mogoče puščati gnoja dalj časa pod živino. Pa tudi pri goveji živini ga smemo puščati k večjemu po 7 dnij v hlevu, to pa le, če so hlevi dosti zračni in zdravi. Iz hleva spravljamo gnoj na gnojišče.

Fosforovo kislo apno za mlado živino.

Opazovalo se je zlasti v suhih letih, da je krmi nedostajalo rudninskih snovi, ker zemlja ni mogla istih zavoljo nezadostne vlage dovolj raztopiti. Zato pa je živina, krmljena s klajo, kateri primanjkuje fosfornega apna, navadno medla, mršava, se liže, okorno hodi ter težko vstaja. Ker sestoje živinske kosti večinoma iz fosfornega kislega apna, zatorej je priporočati, osobito mladi govedi pokladati krmsko apno, da se isti normalno razvije okostje. Če se živini poklada dobra tečna krma, potem ji ni treba dajati fosfornega apna. Drugo pa je, ako je krma rastla na zanemarjenih, negnojenih senožetih, in takih se pri nas po Slovenskem ne manjka. Tako seno, taka otava je prazna, malo vredna, neredilna, ker ji manjka subštanc, od katerih rastejo živini kosti. Zatorej naj bi vsak kmet, kateremu je kaj ležeče na močni, lepi živini, pa ne gnojî svojih travnikov, polagal govedi tudi klajno apno. Še boljše pa je, če se fosforovo apno ne krmi živini naravnost, ampak se gnoje travniki s Tomasovo žlindro. Na senožetih, gnojenih s Tomasovo moko, ne zraste le več krme, temveč je ista tudi redilna, sočnata, ker je bogata na rudninskih snoveh.

Poučni in zabavni del.

Kako je Guzelj umiral.

Bilo je okoli osme ure zvečer, ko sem prišel domov na božične počitnice. V hiši sem našel mater samo, katera mi je hitro postregla z dobro jedjo. Ko sem jo vprašal, kje da so drugi, odgovorila mi je, da pri Guzlju, ker so ga prišli obhajat.

„Pa še ti pojdi pogledat, kako je Jožu. Že od nekdaj hodi vedno k nam v dnino in zmirom je rad po Tebi vprašal, ko te ni bilo doma. Tudi oče ima tam z oporoko opravek.

Napotil sem se proti hišici na koncu vasi. Skozi mala okna se je razlivala bleda luč v temno noč. Ko stopim v zaduhlo izbo, nagovore me Porov boter: „Mislili smo, da se bo Maža prigugal, ko smo slišali, da si nekdo stresa sneg raz obuvala. Žvižgonta smo ponj poslali, da pokordata z Jožem. Joža je pri koncu, Joža! Kdo bi bil mislil, da ga bo tako hitro pobralo. Kakšne rjuhe je še nosil, ko smo v jeseni listje v Kokarjih grabili. Smrt, pravim, ta je huda. Najprej pošlje bolezen na te, da se te ovije počasi, da še sam ne veš kedaj. potem te pa z vso togoto vrže na posteljo; z vrvmi te poveže, včasih tudi precej trdo pridrgne. Ko ta opravi svoj posel, privleče se smrt, pobaše te, kakor nas kdo baček v gozdu, pa gremo. He, Joža! Tone je prišel poprašat, kako ti je kaj“!

„Torej si ti tudi prišel; prav rad te vidim, predno grem“, nagovori me bolnik s slabim glasom, „kmalu mi bo odleglo za zmirom. Kaj to, da Tomaža še ni“? Ko se je nato bolnik dolgo odkašljeval, zaslišali smo v veži močni Tomažov glas:

„Slišal sem, da je Joža bolan, a da bi mu bilo tako hudo, nisem mogel verjeti; kakor pa zdaj vidim, je vender-le res. Je pač tako“!

„Tomaž, pozabiva, kar je bilo med nama zaradi tiste neumnosti. Saj veš, fanta sva še bila, pozneje bi se ne bila zgrabila. Prosim te, odpusti mi“! prosi ga bolnik.

„Prav rad Joža, pa veš kaj, stvar je tako-le: Res, da sem jaz začel zabavljati, pa pomisli, da takrat smo ga že precej spraznili. Da sem se pa jaz prvi v te zakadil, kakor si pravil doma in pred gosposko, za to pa ne vem, kako bova naredila. Pa če sem se, samo zaradi tega sem se, ker sem bil vse jedno le malo pijan. Odpustim ti že, pa nekaj nerad. Da me pa ti po glavi tako udariš, da si mi skoro črepinjo prebil, to je bilo preveč. Prehudo si udaril, pravim prehudo. Skoro celi teden sem moral preležati“.

„Ker si rad“, oglasi se Poglajenček, ki mu je bila stvar dobro znana, in si nažge pipo.

A Maža presliši to opombo in nadaljuje:

„Odpustim ti, pa ne prav rad. Prehudo si me takrat telebil. Mislil sem, da te bodo priprli kak mesec, pa so te popolnoma oprostili, kakor bi hoteli reči: Zdaj si ga hudo udaril, kadar ga boš zopet mogel, pa ga še hujše. Veš kaj, to me boli. Kakor sem že rekel, odpustim ti, ker si moramo odpuščati, rad pa nič kaj ne“.

„Rad mu odpusti, Maža, rad! Saj si sam že poprej rekel, da te ni telebil tako hudo. Rad mu odpusti, rad“, posreduje Poglajenček.

„Odpusti mi, Tomaž, odpusti“, oglasi se zopet bolnik, „ni bilo prav, da sem te udaril; jaz bi moral pametnejši biti, ker sem bil trezen“.

„Tega pa zopet nisem rekel, da me nisi smel udariti; prav je bilo, da si me streznil. Samo malo prehudo je priletelo po glavi. No, pa saj ti odpustim, kakor sem že rekel“.

„Čez nekaj časa boš pa zopet rekel, da nerad odpustiš“, huduje se zopet Poglajenček.

„Kdo pravi to! Da se ne boš mešal v stvari, ki ti nič mar niso, pa nalašč pravim, da Jožu jaz prav rad odpustim, in da mu nisem nikoli veliko zameril“.

„Torej reci nam samo, da rad Jožu odpustiš, če ti je kaj hudega storil“, posežejo vmes Porov boter.

„Da ne boste pravili okoli, kako da sem trd, rečem, da rad odpustim“, odreže se Maža.

„No torej rad odpustiš“, povpraša ga še Poglajenček.

„Rad, prav rad“, odgovori Maža brez pogojev. Na zadnji odgovor Mažin je v zahvalo bolnik zadovoljno prikimal z glavo.

Molk je nastal v izbi, katerega je pretrgal bolnik, klicajoč svojo ženo.

„Jera, poglej za peč, puta menda turšico pobira raz stene. Deni jo v kurnik, da ne bo po sobi letala“.

„Kokljo sem že spravila v kurnik. Moral si kaj druzega slišati. Za pečjo spi Jurček. Ni hotel iti z Nežiko vred spat. Rekel je, da hoče sedeti za pečjo, ker je slišal praviti, da boš kmalu umrl. Pustila ga bom, naj spi, saj ne ve kaj bo izgubil“, vzklikne dobra žena.

„Naj pa bo tako možje, kakor smo naredili. Ženi vse, naj pa oskrbi, da bo vse prav. Vi ji boste že povedali, kako bo bolje kazalo.

„Orati bo kmalu treba, orati“.

„Zaradi tega si ne delaj še na zadnje ure skrbij“, tolaži ga Maža; „bom pa jaz prišel in obrnil parkrat svoje konje na tvoji njivici. Pa tudi, če bi me mogla za kaj druzega kedaj porabiti, Jera, kar pokliči me, saj nisem daleč“.

„Midva s Porom ti tudi svoje pomoči nikdar ne odrečeva. Kaj ne da, Por“? pristavi Poglajenček.

„Bog vam poplačaj, da ste mi bili vsi tako dobri; pa tudi zanaprej vas prosim, ne pozabite žene“. Ko je to bolnik izpregovoril, se je zopet zamislil.

„Deske za rakev imam pripravljene na skednju v polevniku. Močne bodo dovolj, namenjene so bile za omaro. Ali gre zunaj sneg“?

„Nekaj prši, nekaj, pa menda ne bo sile“, modruje Poglajenček.

„Da bi ga le preveč ne naneslo, da ne bi imeli težav pri pogrebu. Saninec mislim bo dober. Sani boš tako ti vozil, Poglajenček, kaj ne da? Le dobro priveži rakev na sani in po klancu počasi pelji. Ko smo lansko leto pokopavali Sebeneslavja, zagnalo je Lignika po klancu, sani so se nekaj potrle, in rakev se je odprla.

Jera, pa pogrebcem daj pred pogrebom nekaj požirkov brinjevca. Durgelj ga mi je dal, ker sem mu ga pomagal po noči kuhati. Za prigrizek jim kupi par hlebcev belega kruha; nekaj krajcarjev še imava. Če boš mogla dati na mojega godu dan kaj za črno mašo. Za otroka me še skrbi. Da bi Bog dal, da bila res pridna in bi ti pri delu pomagala. Vidim, da se bližam h koncu. Naj pa bo, kakor smo se zgovorili“.

Ni veliko več govoril. Smrtni boj se je začel; težko se je ločila duša od krepkega telesa. Med umiranjem smo molili žalostni del rožnega venca in molitev za zadnjo uro.

„Tako tudi nas pobaše bela žena preje ali pozneje“, vzdihnili so Porov boter in ustavili uro. Kazala je jedno čez polnoč.

* * *

Čez dva dni smo ga spremili k pogrebu. Kdor zaradi opravka ni mogel v župno cerkev, šel je vsaj do vaškega znamenja. Tam je postal Poglajenček s sanmi pred križem, Porov boter pa so se obrnili s svetilnico rekoč: „Zdaj Vam pa Bog poplačaj, sosedje, da ste ga spremili na zadnjem potu. Če je komu kaj hudega storil, odpustite mu, saj bo zato za vas Boga prosil. F. G.

Novice.

— **Osebne vesti.** Deželnovladni svetnik gosp. Ludovik marki Gozani je imenovan referentom deželne komisije za agrarske operacije, deželnovladni svetnik gosp. dr. Ludovik Thoman pl. Montalmar pa referentovim namestnikom. — Postajenačelnik v Grosupljem, gosp. Jakob Mule je premeščen v Trst, na njegovo mesto pride iz Ljubljane pristav gospod Fran Kokalj. — Davčni nadzornik v Logatcu gosp. dr. Iv. Rupnik je imenovan višjim finančnim komisarjem.

— **Poroke.** Poročil se je gosp. Jakob Prek, asistent c. kr. priv. južne železnice z gospico Marijo Bunc. — G. Karol Jeraj, član c. kr. dvornega opernega orkestra, se je poročil z gdč. Franico Vido Vovkovo, znano slovensko pesnikinjo.

— **Ruski gost v Ljubljani.** Vseučiliški profesor v Odesi, gosp. Boris Mihajlovič Ljapunov se mudi v Ljubljani in študira v licealni knjižnici slovensko književnost. G. Ljapunov govori slovensko.

— **Novi ljubljanski kolodvor.** Železniško ministrstvo je odobrilo generalni načrt za zgradbo novega kolodvova nasproti Resljevi cesti in je naročilo južni železnici, naj na tej podlagi čim prej izdela podrobne načrte.

— **Električna železnica.** Vagoni za električno železnico so došli ter stoje na relsah na južnem kolodvoru. Va-

goni so jako fini in elegantni, mnogo lepši, kakor v marsikakem drugem mestu. Tekom prihodnjih dni se začno vožnje za poskušnjo po mestu

— **Občinske volitve**. Pri občinskih volitvah v Kamniku je v tretjem razredu zmagala katoliško-narodna stranka. Pri volitvi župana v Kranjski gori je bil izvoljen kandidat katoliškonarodne stranke gosp. Lavtižar; pri volitvi župana v Črnem vrhu nad Idrijo pa kandidat narodnonapredne stranke gosp. Ivan Lampe.

— **Občinska hranilnica v Krškem** je imela do konca julija t. l. 53 340 59 kron dohodkov in 49 067·07 kron izdatkov. Stanje hranilnih vlog: 53 008·58 kron, in stanje posojil: 12 060 kron.

— **Deželnozborske volitve na Kranjskem.** V sredo dne 7. t. m. je bil v Ljubljani shod katoliško-narodnih zaupnikov, na katerem so bili postavljeni kandidatje za deželnozborske volitve. — Dne 11. t. m. ima dr. Tavčar shod v Novem mestu dne 18. t. m. bo shod v Vipavi, na katerem bodeta govorila Božič in dr. Tavčar.

— **Deželni odbor** bo letošnjo jesen oddajal bike plemenjake cikaste (Pincgavske-Belanske) in sive (Muricodolske-Muriške) pasme proti polovični nakupni ceni pod običajnimi pogoji in sicer v prvi vrsti občinam, potem pa tudi zasebnim živinorejcem. — Prošnje so vložiti do 9. septembra t. l. deželnemu odboru v Ljubljani ter jim priložiti znesek 20 kron kot vadij.

— **Umno kletarstvo**. Bliža se za vinogradnika najsrečnejši in najveselejši čas, namreč trgatev. Ker je vinska trta letos skoro povsod dobro obrodila, in ker je vsled ugodnega vremena pričakovati, da grozdje dobro in enakomerno dozori, da se bode torej pridelala izvrstna vinska kapljica, je pač skrb vsakega umnega vinogradnika, da s svojim, z velikim trudom pridobljenim pridelkom tudi pravilno ravna, ako ga hoče hitro in dobro v denar spraviti. Da se pa največ vinskega pridelka pokvari le vsled slabe posode, je vsakemu dobro znano; mnogo je pa tudi krivo površno ravnanje z grozdjem pri trgatvi in pozneje še pri kipenju. Nepravilno napravljeno vino se le težko proda in vedno po nizkih, dandanašnjim stroškom neodgovarjajočih cenah. Temu nedostatku se vsak vinogradnik izogne, če že od vsega začetka z vinom, oziroma že z grozdjem in z moštom pravilno ravna, zato opozarjamo na knjižnico „Umno kletarstvo“, katero je spisal deželni vinarski potovalni učitelj za Kranjsko gosp. Fr. Gombač in katero je založil in izdal spomladi t. l. dež. odbor kranjski. Ta poljudno spisana knjižica obsega vsa za malega vinščaka potrebna navodila z ozirom na najnovejše zahteve umnega kletarstva. — Dobiva se pri c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani in v drugih knjigarnah. Posamezen komad stane 30 vinarjev, s pošto vred 38 h.; 40 izvodov skupaj pa 8 K, s pošto pa 8 K 50 vin; toraj 20 vin. oziroma 21 vin. komad. Istina je, da si utegne marsikdo s temi vinarji prihraniti več 100 K. Istotam se dobi še nekaj izvodov „Novega vinogradništva“ od istega pisatelja po 80 vin. s poštnino vred. Obe knjigi toplo priporočamo.

— **Tržaškemu škofu gosp. Šterku**, ki je, kakor smo poročali, nevarno obolel v Rogaški Slatini, se je po najnovejših poročilih zdravje obrnilo na bolje in je v toliko okreval, da bode v kratkem mogel zapustiti bolniško posteljo.

— **Umrli.** V Sv. Križu pri Ljutomeru je umrl mariborski kanonik dr. Ivan Križanič v starosti 59 let. Pokojnik je spisal več knjig nabožne in cerkvenozgodovinske vsebine. Bil je član štajerskega deželnega šolskega sveta. — V Ljubljani je umrl umirovljeni deželnovladni svetnik gosp. dr. Friderik Keesbacher. Pokojnik je že več let bolehal. Dr. Keesbacher se je pred kacimi 35 leti naselil v Ljubljani in je tu v nemški družbi igral veliko ulogo. — V Mariboru je umrl vpokojeni vadnični učitelj gospod Ivan Miklosich, mlajši brat slavnega slavista, v starosti 77 let. — Umrla je v Ljubljani po dolgi in mučni bolezni gospa Ana Sos, vdova po pokojnem rodoljubu Miroslavu Sosu, lastnica trgovine Šinkovec na Mestnem trgu, zapustivši petero nedoletnih otrok.

— **Konj in kobila** sta bila ukradena v soboto zvečer pri Janezu Žuštu, posestniku v Doleh pri Idriji. Visoka sta okoli $14^1/_2$ pestij. Kobila je „fuksa“, ter je šipasta na glavi in ima pod gobcem hrasto. Konj je „bramček“.

— **Požar v Goleku** pri Vinici, ki je po neprevidnosti z žveplenkami igrajočih se otrok nastal dne 30. m. m., je provzročil škode 2400 kron, katera škoda pa je pokrita z zavarovalnino.

— **Utopil** se je v Ljubljanici za deželno bolnico 41 let stari Ivan Sitar, samski tesar z Ježice. Ko so ga ljudje videli, da se koplje, so ga svarili, naj gre iz vode, ker je pijan. Sitar pa jih ni ubogal in je hotel preplaviti Ljubljanico pod vodo, toda pričel se je utapljati. Ko je Franc Ratoj skočil za njim, bilo je prepozno, potegnil je iz vode že mrtvega.

— **Ponesrečil** se je v Zagorju ob Savi delavec Anton Zupan; prišel je pod premogarski voz in bil tako poškodovan, da mu ni pomoči.

— **Požar**. V nedeljo popoludne je nastal v Podlipi pri Žužemberku ogenj, ki je uničil osmero gospodarjem hiše in gospodarska poslopja. — V Gredicah v občini Tržišče je gorelo pri posestniku Ivanu Rantolju. Škode je 1000 kron.

— **Napad.** Luka Vidmar iz Črne vasi je bil v soboto okrog 12 ure v Lipah napaden od Ivana Žitnika iz Črne vasi in Ivana Primca iz Hauptmance. Vidmar je šel mirno skozi Lipe domov v Črno vas, ko skočita k njemu imenovana napadalca, ter mu rečeta, naj gre spat. Vidmar, nič hudega sluteč, jima je mirno odgovoril, da je itak že na potu proti domu. Na to sta ga vrgla na tla in ga začela pretepati po glavi z neko ostro rečjo in ga brcati v rebra. Vidmar je zadobil na glavi štiri velike rane, katere so bile spoznane kot težka telesna poškodba. Vidmar je vsled odtoka krvi izgubil zavest in obležal na cesti.

— **Pokvarjena slavnost**. Na Češkem so se v preteklem času vršile slavnosti v Husov spomin. Posebno veliko slavnost je pripravilo mesto Žižkov, ki je postavilo velikansko Žižkovo soho iz lesa. Pred slavnostjo je udarila v soho strela ter jo vso razbila.

— **Od stopinje do stopinje.** Na Dunaju sta bila aretovana in izročena deželnemu sodišču vdova podpolkovnika Reitza in njen sin, bivši nadporočnik Herman Reitz, zaradi uloma in tatvine. Vdova Reitz je v Ljubljani znana izza časa, ko je bil njen mož, podkolkovnik Reitz, šef generalnega štaba tukajšnje divizije.

— **Ženo za 40.000 kron prodal.** Nedavno je moral zlatar P. iz šestega okraja na Dunaju v zapor, ker je vsled svoje lehkomišljenosti zakrivil krizo. Njegova žena pa je šla med tem časom k svoji omoženi sestri na deželo. Ko je P. prestal svojo kazen, je bil popolnoma brez denarja; naznanil torej svoji ženi, da pride k njej. Mesto nje pa ga je na kolodvoru v Glognici pričakoval tuj gospod, ki se je predstavil P.-u kot bogat posestnik ter mu ponudil 40.000 kron, ako mu prepusti svojo soprogo, češ, da se je zaljubil va-njo in se bi rad poročil ž njo. Dunajski zlatar je bil strašno ogorčen nad toliko nemoralnostjo svoje soproge in njenega častilca; vrnil se je na Dunaj in zahteval od svoje žene, da pride k njemu. Ker pa ni imel denarja, se mu je jako slabo godilo in ko mu je posestnik iznova ponudil 40.000 kron za ženo, jih je sprejel. Ni ravno napačna kupčija, si je mislil: 40.000 K dobiti in zraven se pa še žene iznebiti!

— **Na grobu svojega otroka.** Iz Spljeta poročajo, da je pred kratkem gospa Ivana Celić na grobu svojega otroka naglo umrla. Začela se je krčevito jokati in zadela jo je kap. Obležala je na gomili mrtva.

— **Skrivališče v laseh.** Na Dunaju je nek bančni uradnik pogrešil večjo svoto. Prijel je svojo deklo in res našel 250 kron skritih v njenih laseh.

— **Soprogo ustrelil.** Nedavno se je dogodila v Poljanah na Hrvatskem velika nesreča. Nekega dne je pregledoval podjetnik gozdnih del, Dragutin Svjetličić svoj revolver in sicer v sobi, v kateri je bila tudi njegova žena Eva. Nakrat se je revolver sprožil in žena se je zgrudila mrtva na tla.

— **Orožnik — morilec.** 10 m. m. zvečer so našli kmeta Milana Lukića pred svojo hišo v Vrelu, v gračačkem okraju, umorjenega, mati njegova pa je bila v hiši težko ranjena, tako da je par dni za tem umrla. Orožniki so kmalu dognali, da je umoril Milana Lukića in njegovo mater umirovljeni orožnik, sosed in sorodnik Lukićev, Petar Lukić, kateri je po umoru brez sledu izginil.

— **Ponesrečil.** V Pištjanu na Ogrskem je ponesrečil c. kr. nadštabni zdravnik dr. Ferdinand Zimmer, bivši referent domobranske divizijn v Krakovem. Pred tremi tedni je prišel tja s svojo soprogo in taščo, iskajoč zdravja radi trganja po udih. Na večer se je poslovil od žene in taščo, bivajočih v civilnih domih, ter šel z dežnikom v roki in ogrnjen s površnjo suknjo v tamošnji vojaški zavod, kjer je bilo njegovo stanovanje v prvem nadstropji. Zimmer, imevši navado, spati pri odprtih oknih, je hotel, prišedši v svojo sobo, okna na stežaj odpreti. Ker pa so okenske police precej nizke, in ker se je moral ponesrečnni precej nizko skloniti, da bi pritrdil okence, dobil je prevago in se prekvcnil skozi okno 7 *m* globoko. Zlomil si je pet reber in je bil v treh urah mrtev.

— **Morilec očeta.** V vasi Kanižka Ivanja na Hrvatskem se je sprl kmet Franjo Kratky s svojim očetom. Sin se je tako razjezil, da je zgrabil vile ter je ž njimi zabodel očeta tako, da je bil takoj mrtev.

— **Potovanje srbske kraljeve dvojice v Rusijo.** Kakor poročajo „Narodne Novine“ iz Belograda, je potovanje kraljeve dvojice na obisk ruskega carja določeno na 10. dan prihodnjega meseca in sicer iz Smedevesa z ladijo do Benija, ondi pa jih bode čakal ruski dvorni vlak. V svojem spremstvu bode imel srbski kralj mnogo ruskih dostojanstvenikov, katere mu pošlje ruski car nasproti. Na vsaki postaji pa jih dočaka vojaška častna straža. Najbrže obišče srbska kraljeva dvojica tudi našega cesarja na Dunaju in to po nasvetu ruskega cara ker zadnji čas namreč odnošaji med Srbijo in avstrijskim dvorom niso bili najboljši in to radi tega, ker avstrijski dvor ob času smrti srbskega Milana ni dovolil, da se njegovi ostanki prepeljejo v Srbijo in ondi pokopljejo.

— **Draga noga.** Nedavno se je dogodila velika železniška nesreča pri Castel Giubilar v Italiji. Mnogo potnikov je bilo ranjenih, mej njimi tudi belgijski general Buffin, kateremu so zdravniki morali odrezati poškodovano desno nogo. Laško železniško društvo je generalu Buffinu moralo izplačati za izgubo desne noge 400 000 lir.

— **Raztresenost pri poroki.** Ta po madjarih upeljana civilna poroka napravi tu in tam kako zmešnjavo včasih tudi smešno. Tako se je pred nekaj časom v pariškem predmestju poročalo dvoje mladih ljudij pred ondotnim načelnikom. Ko je prišla na nevesto vrsta, da reče vsaj osodni da, rekla je nevesta v popolni raztresenosti namesto „da“ besedico „ne“. Ko so svatje in posebno ženin prestrašeni opozorili nevesto, zakaj da je tako rekla, jela je plakati rekoč, da se je zmotila. Po francoski postavi „Code napoleona“ mora se v slučaji, da eden ali drugi reče „ne“ mesto „da“, ves svatovski obred početi čisto iz nova po vsih pravilih počenši od oklicevanja do poroke. Tako so se tudi v tem slučaju svatje razšli, brez da so prisostvovali poroki, ženin in nevesta pa sta tudi potrtih in žalostnih obrazov morala oditi vsak na svoj dom.

— **Ustanek Druzov.** Iz Damaska se poroča v Petrograd, da so se Druzi uprli, napadli turško garnizacijo in turške vojake pomorili. Druzi so turške vasi oropali ter odpeljali seboj v gore 8000 govede. 400 šejkov, katere je sultan prejšnje leto pomilostil, se je udeležilo ustanka. Turško garnizijo, ki je šla iz Damaska v boj proti ustsšem, so zapodili z velikimi izgubami v beg.

— **Aretovanje marokanskega vojnega ministra.** Iz Tangerja se javlja, da je marokanski sultan zapovedal zapreti vojnega ministra Kaid el Meheli el Menebki, ki je kot izredni odposlanec sultana obiskal dvora v Londonu in Berolinu. Vojni minister si je nakopal nemilost sultanovo, ker je obljubil Angležem mnogo koncesij in je bil na svojem potovanju tako zapravljiv, da je zapravil dva milijona funtov šterlingov.

— **48. glavno zborovanje katolikov v Nemčiji** se bo pričelo letos 25. avgusta v Osnabrüe. Shod bode otvoril velikansk slavnostni sprevod delavskih društev in katoliških rokodelskih družb.

— **Nemški cesar proti električni železnici.** Berolinski magistrat je naprosil nemškega cesarja za dovoljenje, da sme cesto „Unter den Linden“ prekrižati z električno železnico. Cesar je na to prošnjo zapisal: „Preko ceste ne, izpeljite jo pod cesto“! Magistrat je nato o tem odgovoru imel tajno sejo. Nadžupana cesar ni hotel v avdijenci sprejeti. Berolinskim mestnim očetom nikakor ni jasno, kako bi ravno na jedni točki električno železnico izpeljali pod cesto.

— **Ženski čudak.** Neka firma za stavbo ladij v Marzelju izdeluje sedaj za grofico Montagne podmorski parnik. Grofica pravi, da se ji je svet tako pristudil, da hoče v tem parniku živeti — pod vodo. Vozila se bode 75 črevljev pod morsko gladino, kjer vlada tudi ob največjih viharjih mir. Jules Vernejeve ideje se uresničujejo!

— **Sopranistinja in altistka v jedni osebi.** Pariško gledališče je angažiralo zamorko Fiedsl, katera je prej pela s potujočimi zamorkami v Londonu. Mlada pevka je sedaj primadona za visoki sopran, a poje tudi lahko najglobokejši alt, kar vzbuja seveda pri poslušalcih veliko senzacijo.

— **Izrodek.** V Aragoni je porodila neka ženska nestvor s štirimi nogami in repom. Ta izrodek je živel samo nekoliko trenutkov.

— **Vodna moč na zemlji.** Po približnem računu znaša vodna moč na vsej zemlji 100.000,000.000 konjskih močij. Ko bi se vsa ta moč izrabila, bi se ne potrebovalo nobenega centa premoga več.

— **Svetovna razstava v Petrogradu.** Rusko ministrstvo je odločilo, da se leta 1913 priredi v Petrogradu ruska obrtna izložba, ki bode ob jednem tudi svetovna razstava. Tedaj bode preteklo 200 let, odkar je Peter Veliki povzdignil Petrograd za svojo prestolico. V Petrogradu še ni bilo nikdar svetovne razstave.

— **Velikansk požar.** Iz Petrograda se poroča, da je v mestu Sokoli Novaleksandrovskij velikansk požar uničil 200 hiš.

— **Petnajst let na verigi.** V Moskvi so dobili pri čuvaju starokatoliškega pokopališča na verigi priklenjenega čuvajevega sina, ki je idiot. Kruti oče imel je svojega nesrečnega sina 15 let priklenjenega na verigi.

— **Francoz s tremi ženami.** Te dni se je zagovarjal pred sodiščem v Parizu neki Lament Mane radi mnogoženstva in tatvine. Prvikrat se je oženil l. 1882. S svojo prvo ženo je imel sina. Potem jo je ustavil ter se poročil civilno z neko bogato udovo. Toda v jednem letu se je tudi te naveličal in začel je razmerje z delavko Madeleino Julijo, s katero se je tudi poročil V svojem tretjem zakonu je imel Mane dva otroka. Obtoženec je pred sodiščem prav resno zatrjeval, da bi se bil še četrtič in petič oženil, ako bi ga ne bili zaprli radi tatvine ter prišli tako na sled vsem njegovim zločinom.

— **Moderni tatovi.** Novojorška policija je zasačila dva tatova, ki sta stala na višini časa. Preskrbela sta si za

svoje delo najmodernejše orožje. Jeden tatov je imel seboj elektriški kol, ki je imel v sebi toliko množino elektrike, da je lahko jedno osebo v trenutku omamil. Za odpiranje blagajn je rabil električno delujočo žago. Namestu stare svetilke z oljem posluževala sta se lopova električne svetilke. Tako se tudi lopovstvo poslužuje modernega napredka.

— **Častni dežnik.** Nemškemu častniku Barlachu se je nedavno na Kitajskem posrečilo, da je rešil nekega Kitajca iz vode. Za taka dela imajo Kitajci posebno odlikovanje, katero podeljujejo občine. V slovesni seji je bil stotniku Barlachu izročen — častni dežnik iz najfinejše svile.

— **Velika stavka krojačev.** V Novem Jorku je stopilo v stavko 50.000 krojačev. Krojači zahtevajo, naj se odpravijo posredovalci mej njimi in tovarnarji.

— **Najnovejša iznajdba.** Iz Novega Jorka se poroča, da se je nekemu V. J. Clarke posrečilo brzojavljenje najrazličnejših podob brez žice. Tako brzojavljenje brez žice, s katerim se sedaj lahko brzojavi podobe še le na kratko dalje, se bode potem brezžičnega brzojava moglo poročati podobe slavnih mož in druge podobe tudi v oddaljene kraje.

— **Izredna ženska.** Nedavno je umrla v mali vasi pri Wapsterju v državi Massachusets 80letna starka Mary Abbott Kot dekle je šla na vojno ter bila ranjena in uživala je poslej vojaško pokojnino. Sezidala si je nato zidove in iztesala potrebno ter si je sama postavila hišico. Oblečena kot možki je zidala, klesala in tesarila docela sama ter si zgolj s svojimi rokami zgradila hišo. Ko je čutila, da bo kmalu umrla, si je kupila sama grob, si izklesala nagrobni kamen ter plačala grobokopu naprej. Tako je umrla ta samosvoja in neodvisna ženska stara 80 let. Ostala je vse svoje življenje dekle!

— **Poznal ga je.** Angleški častnik, ki v vojski z Buri ni imel sreče, pridobiti si zlata in denarja, kakor je želel, pisal je svojemu očetu sledeče pismo: „Ljubi oče! Pošlji mi takoj 50 šterlingov denarja. Sovražna kroglja mi je odbila nogo in sedaj ležim v bolnišnici brez denarja“. Oče pa, ki je poznal predobro svojega sina, mu je odgovoril: „Ljubi sin! Po tvojih pismih soditi je, da je sedaj že četrta noga, katero si zgubil v vojni. Denarja pošiljati ti ne morem; tu ga nimamo za zapravljanje. Skušaj, da si pomagaš iz zadrege še z ostalimi nogami, ker brezdvomno imaš še dve celi. Tvoj oče.“

— **Kako človek postane milijonar?** List „Pearsons Magazine“ je vprašal razne amerikanske milijonarje, kako so prišli do ogromnega svojega premoženja. Milijonar Huttington ki je pričel svoje delovanje kot neznaten provincijalni trgovec in si pridobil 200 milijonov, je dejal, da se med opravki ne sme preveč klepetati, in da se mora narediti sklep, na dan delati gotovo število ur, o svojih načrtih pa naj se nikar ne pravi drugim. Finančni kralj Russel Sage, ki je bil nekdaj raznašalec pri nekem branjevcu, a ima sedaj 330 milijonov, je dejal: „Mlad mož naj nikdar ne obupa ter naj bo pošten, priden in varčen, potem bo že kaj iz njega“. Ranki Milo, ki ima 110 milijonov, svetuje mladim ljudem, naj spe osem ur, na dan naj naporno delajo 12 ur, svoje zdravje naj varujejo in naj iščejo samo zdravega razvedrila. Carnegie je dejal, da se z malim dobičkom daleč pride.

— **56 milijonov funtov šterlingov** za kulturne in dobrodelne namene hoče dati američanski „jekleni kralj“ And. Carnegie, ki je ustanovil s svojim denarjem že več vseučilišč. Milijonar brez bližnjih sorodnikov živi sedaj na Škotskem.

— **Velikanski štrajk.** V Novem Jorku je začelo štrajkati 120.000 rudarjev. Tudi mnogo železničarjev štrajka. Tovarne so zaprte, ker nimajo materijala, in število vlakov je omejeno, ker ni železničarjev in ne blaga.

— **Prav američansko.** Pred štirimi leti bral se je v nekem američanskem listu razglas, da dobi mladi zaročni par od nekega trgovca s pohištvom, krasne oprave jedne sobe v dar, ako se poroči v njegovi prodajalni. Kmalu sta se našla ženin in nevesta, ki sta bila voljna, poročiti se v trgovini med razpostavljenim pohištvom. Radovednost je prignala mnogo gledalcev na ta nenavadni prizor in reklama špekulativnega trgovca obnesla se je dobro. Z veseljem dal je opravo jedne sobe mladima poročencema. Sedaj je pa na novo poročeni mož to reklamo hotel porabiti tudi zase. Potoval je po mnogih mestih Amerike s svojo ženo, katero je povsodi izdajal za svojo nevesto. Na svojem potovanji je povsod nagovarjal trgovce, da jim to privabi mnogo kupcev, ako naredijo reklamo s tem, da se poroči kak par v njihovej prodajalni. Seveda je že vselej gledal, da je bil on s svojo spremljevalko tisti par in se je za vsakovrstne ceremonije dal dobro plačati. Štiri leta je na ta način sleparil trgovce in občinstvo, dokler so mu naposled prišli na sled ter je njegovej slepariji konec naredila sodnija, ki ga brezdvomno prepriča, da človek ni na svetu zato, da na tako lahek in goljufiv način pridobiva sredstev za življenje.

— **Neprijetne posledice.** Amerikanski vojak, ki je bil ranjen v vojski, iskal je pri nekem zdravniku pomoč. Ker pa je še nepoznani zdravnik potreboval reklame za se, predložil je tudi tomu vojaku pisano spričovalo v podpis, v katerem potrjuje vojak, da je po pomoči tega zdravnika ozdravil od vseh boleznij, ki mu jih je prizadela vojna. Stari vojak najbrže ni prebral spričevala, predno ga je podpisal, drugače bi gotovo ne bi storil, ker bilo ni res, da je ozdravljen, samo nekoliko olajšal mu je zdravnik bolečine. Ko pa pride začetkom meseca bolni vojak po svojo od države mu odmerjeno pokojnino, rekli so mu dotični uradniki, da on nima prav nikake pravice dobivati še naprej pokojnino, ker se je v spričevalu, ki ga je dal zdravnik, izjavil, da je popolnoma ozdravljen in kot zdrav ne potrebuje pomoči od države. Lahko si mislimo tugo vojaka, ko je po špekulaciji zdravnika izgubil penzijo, ker je spričevalo z njegovim podpisom porabil za svojo reklamo in s tem pripravil vojaka od dosmrtne pokojnine. Vojak je tožil zdravnika s pripombo, da on stvari ni razumel in ni vedel, kaj je podpisal, vender je dvomljivo, da bi se sodišče oziralo na to pripombo.

Loterijske srečke.

V Brnu dne 7. avgusta t. l.: 84, 23, 12, 76, 40.
Na Dunaji dne 3. avgusta t. l.: 61, 22, 83, 59, 58.
V Gradci dne 3. avgusta t. l.: 24, 69, 34, 33, 22.

Kuverte s firmo
priporoča
J Blasnik-ova tiskarna v Ljubljani.

100—300 gold. na mesec
zamorejo osebe vsakega stanu na vsakem kraju gotovo in pošteno brez kapitala in zgube zaslužiti z prodajo postavno dovoljenih državnih papirjev in srečk.
Ponudbe sprejme **Ludwig Oesterreicher,** Deutsche Gasse 8 Budapest. (1—10)

19

Tržne cene.

V Ljubljani dne 9. avgusta 1901. Pšenica K 8.40 h, rž K 7.— h, ječmen K 6 — h, oves K 7.80 h, ajda K 5.50 h do K 6.— h, proso K 7.— h, turšica K 6.70 h, leča K 9.— h Vse cene veljajo za 50 kilogramov.

Da se zamore ceni **bazarski** ali **tržni robi** v okom priti, me je ena največjih švicarskih tovarn za uro pooblastila tako dolgo, da je kaj zaloge, kot **reklamo**, žepne ure prav fino izdelane skoraj **zastonj** prodajati. (8—15)

K vsaki uri se dobi usnjati tok in novoizumljeno pomanjšalno zrcalo **zastonj.**

K vsaki uri se dobi usnjati tok in novoizumljeno pomanjšalno zrcalo **zastonj.**

gld. 2·10 nikelnasta anker-remont. žepna ura s posrebernjeno francosko verižico in tokom.

gld. 4·20 prava srebrna remont ura s posrebrnjeno amor. žepno verižico in tokom.

gld. 4·70 prava srebrna remont. ura za dame s posrebrnjeno angleško verižico in tokom.

gld. 11·— prava 14karat zlata remont. žepna ura v lepi baržunasti škatulji in elegantno verižico.

Za vsako uro se jamči 3 leta.

Nepovoljne se zamenja ali denar nazaj pošlje, torej brez rizike. — Tem enaka naznanila so ponarejena. — Pošilja se proti gotovini ali po povzetju.

E. Holzer

tovarniška zaloga ur in zlatnine na debelo.

Založnik avstrijske c. kr. uradniške zveze itd.

Krakovo, Stradon 18.

Avstrijsko.

Ilustrovani ceniki zastonj in franko

Agentje se sprejmejo.

Za bolne v želodcu!

Vsem tistim, kateri so se skozi prehlajenje ali preobilno jed, ali s težko prebavljivo, prevročo ali mrzlo jed ali neredno življenje, želodečno bolezen nakopali kakor: **želodečni katar, želodečni krč, želodečni bol, težko prebavanje ali želodečno zazližanje,** se jim tu dobro domače sredstvo priporoča, kateri izvrstni zdravilni učinek je vže mnogo let izkušenj. To je znano

prebavno in kričistilno sredstvo,

Hubert Ullrich-ovo zeliščno vino.

To zeliščno vino je iz izborno zdravilnih zelišč z dobrim vinom pripravljeno ter vtrdi in poživi celi človeški prebavni organizem, brez da bi to kakšno čistilno sredstvo bilo. Zeliščno vino odstrani vsa motenja v krvi in čisti vse slabe snovi v krvi, ki bolezni provzročujejo, in deluje na prenovitev zdrave krvi.

Pri pravočasni rabljivosti tega zeliščnega vina, se vsaki želodečni bol kar v kali zatre. Zatorej bi se pred vsem drugim močnim in razjedljivim sredstvom. Ni le zdravju škodujejo, rabilo. Vsa znamenja kroničnega (zastarenega) želodečnega bola so: **glavobol, riganje, zgaga, napenjanje, slabosti z bljuvanjem,** katera vže po kratkem povživanju tega vina prenehajo.

Zabasanje in temu slabi nasledki, kot **tesnoba, kolika, srčno bitje, pomanjkanje spanja, naliv krvi v jetra, vranica** in **v črева**, se skozi to zeliščno vino hitro in na lahek način odpravi, ker vse slabi snovi iz želodča in črev odstrani.

Suhi bledi obraz, pomanjkanje krvi, slabost, so znamenja slabega prebavanja, slabe krvi in bolnih jeter. Pri popolnem **slabem teku, razdražljive oslabelosti** in **slabem čutu,** kakor **vednem glavobolu** in **pomanjkanju spanja**, odmrjejo taki bolniki počasi pa gotovo. Zeliščno vino pa dá oslabelemu životu **novo moč.**

Zeliščno vino povzdigne tek, povspeši prebavljenje in reditev, ter preosnovi in pospeši in zboljšuje napravo krvi, poživi vzdražene živce in preskrbi bolniku nove moči in novo življenje. Mnogobrojna priznanja in pohvalna pisma potrjujejo vse to.

Zeliščno vino se dobiva v steklenicah po **1 gld. 50 kr.** in **2 gld.** v lekarnah v Ljubljani, Litiji, Kamniku, Škofji Loki, Kranju, Radovljici, Idriji. Tolminu, Trebnjem, Novem mestu, Ribnici, Kočevju, Metliki, Črnomlju, Postojini, Ajdovščini, Vipavi. Celju, Sežani, Trstu itd., kakor v vseh lekarnah v Avstro-Ogerskem. Tudi razpošiljajo 3 ali več steklenic po izvirnih cenah na vse kraje Avstro Ogerske

Proti ponarejanju se svari!

Zahteva naj se izrecno

Hubert Ullrich-ovo zeliščno vino.

Odgovorni urednik: **August Pucihar.** — Tisk in založba: **J. Blasnikovi nasledniki.**